

nationale voetbalwedstrijden op tv en draait zijn hand ook niet om voor een vliegreisje naar Brazilië, alleen om daar een weeklang alle trainingen van São Paulo te bezoeken. Ook Van Hanegem is zo bezeten. Deze week is hij weer speciaal gaan zitten voor middenmoter Real Zaragoza tegen hekkensluiter Almeria. 'Ik keek vooral voor Saïd Boutahar', zegt hij. 'Die jongen volg ik een beetje.'

Halverwege hole 4 praten we over José Mourinho. Bij het horen van die naam schiet Van Hanegem gelijk in de lach. 'Ja, ik moet altijd wel lachen om die Mourinho. Je kunt niet zeggen dat hij geen enorme staat van dienst heeft. Alleen nu, bij Real Madrid, heeft hij de situatie wel verkeerd ingeschat. Bij Inter had hij de spelers om het elftal precies zo te laten functioneren als hij wilde. Types als Lúcio en Walter Samuel, daar kun je als trainer gerust tegen zeggen: *Julie vermoorden iedereen die ook maar één voet in het strafschopgebied zet*. Geen probleem, dat zit in de natuur van die jongens. Maar Real Madrid is een ander elftal, met andere spelers. Die vragen dus ook om een andere aanpak. Maar Mourinho draait het om. Het elftal moet zich aan hém aanpassen. Daardoor staan er nu allerlei spelers op de verkeerde plek. Die gasten voetballen zonder plezier, tegen hun natuur in. Dat is niet goed.'

Van Hanegem schudt zijn krullenkop. Moe wordt hij van al die trainers die zichzelf overschatten en denken dat alle spelers gelijk zijn. 'Van die gasten die zeker weten dat zij als enige de wijsheid in pacht hebben, daar kan ik niet tegen. En geloof me nou: intussen laten ze hun elftallen steeds voorzichtiger spelen. Ik zie steeds meer angsthazenvoetbal. Het avontuurlijke is er bij de meeste ploegen wel uit en dat is de schuld van de coaches. Terwijl je als trainer ook zou kunnen zeggen: *Ik geef mijn spelers vrijheid en vertrouwen, daardoor ontwikkelen ze zich, gaan we beter spelen en komen de resultaten vanzelf*. Misschien niet gelijk morgen, maar op lange termijn wel. Dat weet ik zeker.'

Even later, hole 5. 'Godverdimme!', roept Willem van Hanegem. De bal is weer alle kanten opgevolgen, behalve de goede. Hij heeft net uitgelegd dat hij in deze sport geen basis heeft waarop hij kan vertrouwen. Van Hanegem kan zichzelf als golfer nog verrassen. Misschien dat hij het daarom ook zo graag doet. En dat terwijl hij ooit alleen maar begon op doktersadvies.

'Toen ik was gestopt als trainer, deed ik op slag niets meer. Dat was niet goed. In Italië, op vakantie, kreeg ik daar last van. Benauwd, weet je niet? Ik ben gelijk terug naar Nederland gereden, vijftienhonderd kilometer aan een stuk. Hier kwam ik terecht bij de longarts. Er bleek iets met mijn ademhaling.'

Wat dan?

'Ik ademde wel goed in, maar niet goed uit.'

Je kreeg te veel zuurstof binnen?

'Ja. Ik leek wel zo'n kikker, weet je niet? Helemaal opgeblazen. Ik moest gelijk stoppen met roken. En ik moest ook veel gaan lopen. Maar ik heb altijd een hekel aan lopen gehad. Daarom ben ik toen maar gaan golfen.'

Rookte je veel?

'Zeventien, achttien sigaretten per dag. Maar wel veertig jaar lang.'

Ajax-trainer Frank de Boer overweegt zijn opties.

Gelukkig rookte je van die ultralichte sigaretten.

'Op het eind, ja. Maar ik heb het merendeel van de tijd gewoon Caballero gerookt. Zonder filter. Pas daarna ging ik over op Barclay. Die sigaretten waren inderdaad heel licht. Kolere, je trok je de

'Mounir El Hamdaoui dacht bij Ajax regelmatig dat spelers hem de bal niet gunden. Maar vaak zagen ze het gewoon niet'

zenuwen aan die dingen. Voordat je wat rook binnen kreeg, had je al helemaal van die ingevallen wangen, weet je niet?'

Van Hanegem lacht en doet het even voor. Hij leunt op zijn club. De herinnering aan zijn rokersdagen maakt hem vrolijk. 'Het was echt hard werken, hoor, die lichte sigaretten. Misschien kwamen die ademhalingsproblemen dáár

wel van, van die Barclays. Het zou kunnen... Als je daar een trekje van nam, viel je bijna flauw.'

Nu krijgt Van Hanegem iets wat lijkt op de slappe lach. Dat komt slecht uit, want achter ons worden de mensen alweer ongeduldig. Zo verstrikt de ochtend in Purmerend. Onderweg naar de volgende afslagplaats, verklaart de bioloog Van Hanegem nog even hoe het kan dat er een half aangevreten vis in het gras ligt, terwijl er nergens water in de buurt is ('het was een vliegende vis') en vertelt *De Kromme* dat hij het ideale ontbijt heeft ontdekt ('een bruine snee met appelstroop, een witte snee met anjishage!'). Daarna zit het parcours er grotendeels op. En dan, vlak voordat we hem alleen laten op hole 7, is daar onverwachts het mooiste moment van de middag. Terwijl achter hem de groep van Ronald Koeman begint te roepen dat Willem nu eens moet opschieten, kuurt hij op zijn dooie akkertje de green op. Er ligt nog een golfballetje. Dat moet in terug in de tas. Oprapen zou tegennatuurlijk zijn. Dus daar gaat die beroemde linkervoet nog een keer, voor een subtiel wippertje richting tas. Heel even, in een korte flits, schijnen de trekken van de voetballer Van Hanegem door in zijn verouderde motoriek. Het is een prachtig gezicht.

Twee dagen later, het clubhuis van golfclub De Houtrak in Halfweg. Achter een tafel aan het raam zit Willem van Hanegem. In het tegenlicht vormt zijn kromme gestalte een mooi silhouet. Hij drinkt koffie en eet er een koekje bij. Dat doet hij meestal.

Het is wel een vreemde situatie waarin de twee grootste iconen van het Nederlandse voetbal zijn terechtgekomen. De een woont duizenden kilometers ver in Barcelona, is de laatste jaren nauwelijks in Ajax-kringen gesignaleerd, maar krijgt desondanks binnenkort de macht over Nederlands succesvolste voetbalclub. En de ander, die nog midden in de voetbalwereld staat en soms thuis in Overveen een half Eredivisie-elftal aan jonge, leergierige voetballers over de vloer heeft, zit vrijwel dagelijks uren koffie te drinken met een paar oude vrienden op de golfbaan.

Niet dat het ongezeellig is trouwens, want 'de bejaarden', zoals Van Hanegem de mannen aan zijn stamtafel noemt, hebben altijd iets om over te praten. Deze ochtend bestaat het gezelschap uit Arie, een man met een paar grijze plukjes haar op zijn hoofd en een groot hart voor Feyenoord in het algemeen en Willem van Hanegem in het bijzonder, en Wim Polderman, ooit reservespeler in het Haarlem van Barry Hughes, Beer Wentink en Johan Derksen. Straks zal Joop Singels, een andere vriend, ook nog wel even langskomen, voordat hij weer in de Bentley stapt die op het parkeerterrein staat te glimmen.

Het sterke-verhalen-vertellen is gelukkig al begonnen. Van Hanegem heeft het over die keer dat hij en Joop Singels hadden gespeeld op een openbare golfbaan. 'Op weg naar de auto raakten we aan de praat met een andere golfer. Die man droeg zijn golfclub niet in een tas, maar gewoon onder zijn arm. "Geweldig hè, heren", zei hij, "dat er dankzij zo'n openbare baan ook ruimte is voor ons, voor gewone mensen die weinig geld hebben maar toch willen golfen?" Joop knikte. "Inderdaad", zei hij. Daarna stapten we in zijn Bentley en reden we die man rustig voorbij. Prachtig was dat.'

Een uur en drie koppen koffie later zijn de andere mannen verdwenen en praat Van Hanegem over de Eredivisie ('vooral de subtop is afgeleden, het gevaar bestaat nu dat die trainers daardoor volgend jaar nóg voorzichtiger gaan spelen') en over Mounir El Hamdaoui. 'Vroeger kwam hij wel bij mij thuis. Spraken we over zijn spel, soms met beelden erbij. Ik vind hem een goede speler. Hij zou alleen iets meer oog voor de rest van het elftal moeten hebben. Daar wees ik hem dan op. Over zijn huidige situatie weet ik niet veel, we spreken elkaar niet meer. Het contact is verwaterd. We zijn niet gebrouilleerd, maar hij belde alleen als het slecht ging en hij dacht dat ik kon helpen. Verder nooit. Dan loopt het zo. Maar dat hij nu zo wordt uitgefloten, dat begrijp ik niet. Daar heeft niemand iets aan. Hij blijft een goede speler. Alleen zit zijn trots hem soms in de weg. Hij dacht bij Ajax regelmatig dat spelers hem de bal niet gunden. Maar vaak zagen ze het gewoon niet. Een gebrek aan inzicht. Dat was alles.'

De rest van de ochtend blijft Van Hanegem maar praten over het spel. Het roept de vraag op

waarom hij zijn kennis eigenlijk alleen deelt met een beperkt groepje ingewijden en een bijna even beperkt televisiepubliek achter de decoder? Nu zelfs Johan Crujff plotseling is teruggekeerd in het oog van de storm, waarom hij dan niet?

Van Hanegem, een een denkpauze: 'Het enige dat ik wel zou willen, is één dag in de week trainen bij een club. Eén dag in de week met dat elftal aan de slag en de zaak eens een keer op mijn manier aanpakken. Kijken wat dat oplevert. Dat lijkt me mooi. Ik zou heel veel nadruk leggen op het positiefspel. Als je daar als trainer goed naar kijkt, leer je heel veel over je elftal. En vaak word je dan verrast, blijken die gasten veel beter te kunnen

mooie processen. Daar zou ik nog wel bij een club aan willen meewerken.'

Het is ongemerkt namiddag geworden. Willem van Hanegem staat op uit zijn stoel. Met zijn linkerhand klopt hij op een bobbel in zijn achterzak. Hij checkt of zijn mobiele telefoon er nog zit. Buiten, op het parkeerterrein, zal hij dat gebaar twee keer herhalen.

Dat jij een mobiele telefoon hebt.

'Modern, hè?'

Straks ga je ook nog zeggen dat je een computer hebt.

'Heb ik ook. Ik kan e-mails versturen en beantwoorden.'

'Eén dag in de week met een elftal aan de slag en de zaak een keer op mijn manier aanpakken. Kijken wat dat oplevert. Dat lijkt me mooi'

voetballen dan je eerst dacht. Dat is het mooiste. Ik heb het bij FC Utrecht een periode meegeemaakt. De kunst is dan vast te houden aan die manier van trainen en spelen, zelfs als de resultaten in het begin tegenvallen. Je moet als trainer zorgen dat die gasten vertrouwen blijven houden in de speelwijze, ze moeten zich vrij voelen om hun eigen beslissingen te nemen. Als dat lukt, krijgen ze steeds meer zelfvertrouwen. Degene die dat níét krijgen, vallen af, net zo lang totdat alleen de sterksten overblijven. Zo bouw je een elftal op. Stap voor stap, weet je niet? Dat zijn

En ook goed typen, met punten en komma's en zo?

'Nou... Dat niet. Als ik schrijf, is het meestal één lange zin, weet je niet? Vroeger, toen ik in Chicago voetbalde, schreef ik soms brieven naar een vriend in Holland. Die waren ook altijd zo: één lang verhaal. Meestal zette ik onder aan die brieven gewoon een stuk of twintig losse punten en komma's, achter elkaar. Dan schreef ik erbij: *Hier heb je een paar punten en komma's, zet ze zelf maar op de plek waar je ze het mooiste vindt staan*.'

Groepsfoto in Purmerend tijdens de eerste halve finale van de Soccer Golf Masters 2010. Achteraan vanaf links: Arjan van der Velden (organisatie), Bas Roorda, Johnny Oude Wesselink, Johan Garrelfs, Robert van Dam, Jaap Bloem, Piet Schrijvers, John van Loen, Alfred Nijhuis, Nico van Zoghel, Henk Warnas, Willem van Hanegem, Marcel Venix (organisatie), Ronald Koeman, Kenneth Perez en Hans van Rooden (organisatie). Vooraan: Pieter Vink, Patrick Zwaanswijk, René van de Kerkhof, Frank de Boer, Ben Wijnstekers, Peter Ressel, Patrick van Diemen, Martijn Reuser en Kenneth Goudmijn.

